

แนวทางการสนับสนุนยาวัณโรคในการดูแลรักษาผู้ป่วยวัณโรคดื้อยา หลายขนานด้วยสูตรยาระยะสั้น ๙ เดือน

(Shorter course regimen for MDR-TB treatment: STR)

๑. เกณฑ์ในการขอเบิกยา

สำนักวัณโรคดำเนินโครงการรักษาผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานด้วยสูตรยาระยะสั้น ๙ เดือน ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ สำหรับรักษาผู้ป่วยทุกสิทธิ์การรักษาให้กับโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศ โดยสูตรยาที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนานในประเทศไทยนั้นได้ปรับตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลกและคณะผู้เชี่ยวชาญระดับประเทศ

การรักษาผู้ป่วย

สูตรยาและระยะเวลาที่ใช้รักษา

ระยะเข้มข้น: Kanamycin, Moxifloxacin, Clofazimine, Ethambutol, high-dose Isoniazid, Pyrazinamide และ Prothionamide ให้ทุกวัน เป็นเวลา ๔ เดือน

- การให้ยาระยะเข้มข้นนี้สามารถขยายจาก ๔ เดือน เป็น ๖ เดือน ในกรณีที่ตรวจเพาะเลี้ยงเชื้อ (Culture) ในเดือนที่ ๔ แล้วยังเป็นบวกพบเชื้ออยู่
- โดยสามารถขยายการรักษาระยะเข้มข้นเป็นสูงสุด ๖ เดือน หากเสมหะยังคงพบเชื้อหลังครบการรักษา ๔ เดือน ทั้งนี้ให้ Kanamycin ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ ตั้งแต่สิ้นสุดเดือนที่ ๔ เป็นต้นไป

สูตรยา (Regimen)

๔-๖ Am-Mfx-Pto-Cfz-Z-H (high-dose)-E / ๕ Mfx-Cfz-Z-E

Am=Amikacin;

Mfx=Moxifloxacin;

Pto=Prothionamide;

Cfz=Clofazimine;

Z=Pyrazinamide;

H (high-dose) = high-dose Isoniazid;

E=Ethambutol

- การรักษาด้วย Amikacin, Moxifloxacin, Clofazimine, Ethambutol, High dose Isoniazid, Protionamide และ Pyrazinamide วันละ ๑ ครั้ง

ระยะต่อเนื่อง: Moxifloxacin, Clofazimine, Ethambutol, และ Pyrazinamide ให้ทุกวัน เป็นเวลาอีก ๕ เดือน ต่อจากระยะเข้มข้น

- ถ้าผู้ป่วยยังตรวจพบเสมหะบวกหลังจาก ๔ เดือนในระยะเข้มข้น จะขยายการรักษาในระยะเข้มข้นได้สูงสุดไม่เกิน ๖ เดือน เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการกลับเป็นซ้ำ ถ้ายังคงเสมหะบวกหลังการรักษาเดือนที่ ๖ ขณะที่รอผลการตรวจ Culture ยืนยันนั้น ถึงสามารถให้การรักษาในระยะต่อเนื่องได้ ส่งตรวจเสมหะทดสอบการดื้อยาซ้ำ (Second line DST) และหากพบผลการตรวจ Culture ในเดือนที่ ๕ เป็นบวก เดือนที่ ๖ เป็นลบ ให้ยาในระยะต่อเนื่องได้เลย

- ถ้าผู้ป่วยตรวจพบเสมหะบวกหลังจาก ๖ เดือน แต่มีการตอบสนองทางคลินิกดี อาการรุนแรงลดลง สามารถให้การรักษาในระยะต่อเนื่องได้ แต่หากอาการทางคลินิกไม่ดีหลังจากรักษาด้วยระยะเข้มข้น ๖ เดือน และยังพบเสมหะบวก ควรพิจารณาให้เป็นการรักษาล้มเหลว ในรายที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาอย่างชัดเจน (ลักษณะทางคลินิก ผลตรวจ AFB ผลการเพาะเลี้ยงเชื้อ) ควรพิจารณาให้เป็นการรักษาล้มเหลวได้เร็ว แล้วเปลี่ยนสูตรยาตามผลทดสอบความไวต่อยา

- การรักษาผู้ป่วยที่ล้มเหลวจากการรักษาด้วยสูตรยาระยะสั้น ให้พิจารณาเป็นรายๆ โดยจะต้องตรวจ Culture, DST ที่รวมถึงยากลุ่ม Second line จากนั้นจึงพิจารณาให้การรักษาด้วยสูตรยารักษาวัณโรคดื้อยาหลายขนาน ตามผลการตรวจความไวต่อยานั้นๆ โดยปรึกษาคณะผู้เชี่ยวชาญ

ขนาดยารักษาผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาแต่ละวันด้วยสูตรยาระยะสั้น ๙ เดือน

ตารางที่ ๑ ขนาดยารักษาผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาแต่ละวันด้วยสูตรยาระยะสั้น ๙ เดือน

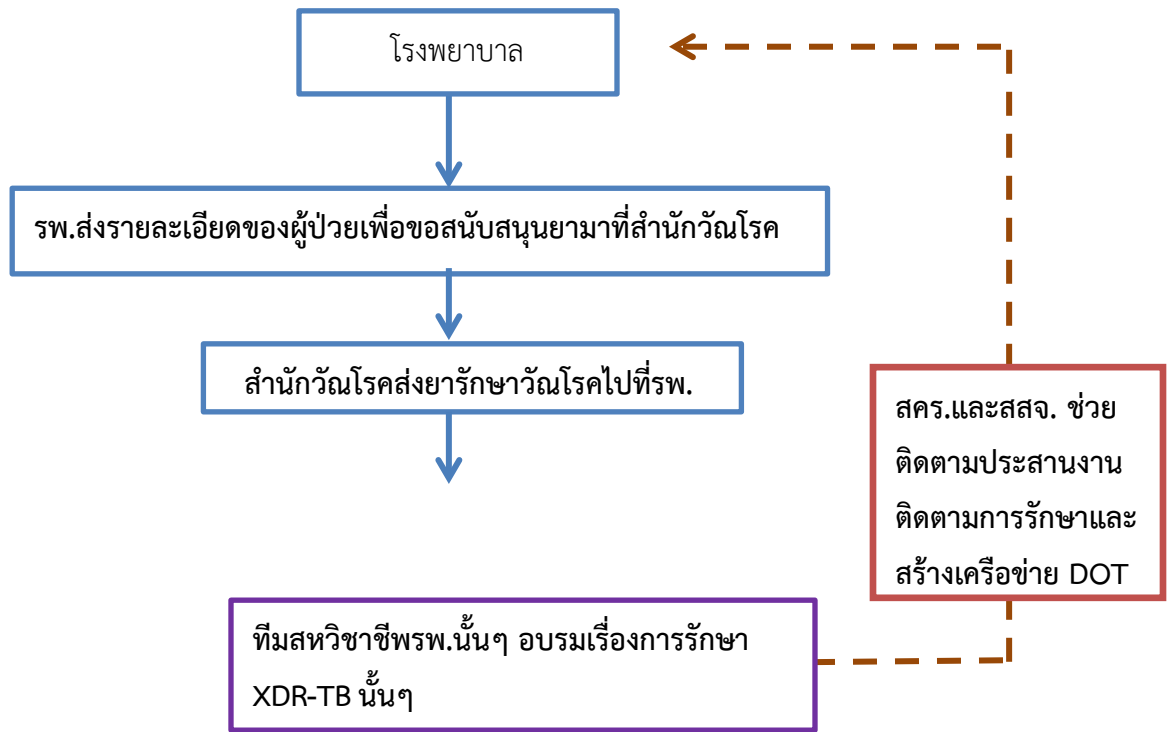
ยา *	กลุ่มน้ำหนัก			ปรับตามน้ำหนัก (BW, kg.)
	น้อยกว่า ๓๐ kg	๓๐ kg ถึง ๕๐ kg	มากกว่า ๕๐ kg	
Moxifloxacin	๔๐๐ mg	๖๐๐ mg	๘๐๐ mg	-
Clofazimine	๕๐ mg	๑๐๐ mg	๑๐๐ mg	-
Ethambutol	๘๐๐ mg	๘๐๐ mg	๑,๒๐๐ mg	๑๕-๒๐ mg./bw
Pyrazinamide	๑,๐๐๐ mg	๑,๕๐๐ mg	๒,๐๐๐ mg	๒๕ mg./bw
Isoniazid	๓๐๐ mg	๔๐๐ mg	๖๐๐ mg	-
Prothionamide**	๒๕๐ mg	๕๐๐ mg	๗๕๐ mg	
Amikacin †	๑๕ mg/ kilogram bw (maximum ๑ g.)			

หมายเหตุ: † สำหรับผู้ป่วยที่อายุมากกว่า ๕๙ ปี ขนาดยาจะถูกลดลงเป็น ๑๐ mg/kg (สูงสุดไม่เกิน ๗๕๐ mg).

* แพทย์สามารถปรับยาได้ตามขนาดยาที่เหมาะสม

** Protionamide ถ้าแบ่งยาเป็น ๒ ครั้งให้ทำ DOT ด้วยถ้าทำต่อหน้าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ครั้งที่สอง ทำอย่างน้อย VOT

แนวทางการสนับสนุนยาและให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลรักษา STR- MDR-TB ดังแผนภูมิ

คำอธิบายสำหรับแนวทางการสนับสนุนยาและให้คำปรึกษาเรื่องการดูแลรักษาผู้ป่วย STR-MDR-TB

๑. เมื่อโรงพยาบาลพบผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยแล้วว่าเป็น MDR-TB และมีความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนยาจากสำนักวัณโรค ให้ติดต่อสำนักวัณโรคเพื่อรับทราบรายละเอียดแนวทางการรับยา
๒. โรงพยาบาลส่งรายละเอียดของผู้ป่วยเพื่อขอสนับสนุนยามาส่งที่สำนักวัณโรค
๓. สำนักวัณโรคประสานงานและส่งยารักษาวัณโรคไปที่รพ.นั้นๆ
๔. หลังจากนั้นแนะนำให้มีความรู้ทั้งการรักษาและการติดตามผู้ป่วยหลังจากได้รับยา รวมถึงการรวบรวมข้อมูล รายงานความก้าวหน้าด้วย ให้แก่รพ.ที่รับผิดชอบดูแลผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน และเงื่อนไขขององค์การอนามัยโลก
๕. สคร.และสสจ. มีหน้าที่ช่วยประสานงาน ติดตามการรักษาและสร้างเครือข่าย DOT

รายการยารักษาวัณโรคด้วยยาหลายขนานด้วยสูตรยาระยะสั้นมี ๗ รายการ คือ

๑. Moxifloxacin ๔๐๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๑๐๐ เม็ด/กล่อง
๒. Clofazimine ๑๐๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๑๐๐ แคปซูล/ขวด
๓. Ethambutol ๔๐๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๖๗๒ เม็ด/กล่อง
๔. Pyrazinamide ๕๐๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๖๗๒ เม็ด/กล่อง
๕. Isoniazid ๓๐๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๖๗๒ เม็ด/กล่อง
๖. Prothionamide ๒๕๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๑๐๐ เม็ด/แผง Blister
๗. Amikacin ๕๐๐ mg.	ขนาดบรรจุ	๑๐ mpule/กล่อง

๒. แนวทางการขอเบิก (Flow)

ขั้นตอนการเบิกยาของโรงพยาบาลที่ต้องการขอรับการสนับสนุนยารักษาวัณโรคจากสำนักวัณโรค คือ

๑. โรงพยาบาลดำเนินการจัดทำหนังสือขอสนับสนุนยามายังสำนักวัณโรค โดยมีเอกสารประกอบการขอสนับสนุนยา คือ หนังสือเรียนผู้อำนวยการสำนักวัณโรค เพื่อขอสนับสนุนยาสำหรับผู้ป่วยวัณโรคด้วยยาหลายขนานด้วยสูตรยาระยะสั้น ๙ เดือน
๒. สำนักวัณโรคพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง จัดส่งยาให้กับโรงพยาบาลให้ครอบคลุม ๙-๑๑ เดือน
๓. โรงพยาบาลได้รับยาแล้วให้ทำหนังสือตอบรับมายังสำนักวัณโรคเพื่อทราบต่อไป

แผนภูมิแสดงการเบิกจ่ายยาของโรงพยาบาล

